

Maallaqa Irratti Tooâ€™anna Argachuuf

Description

Yeroo ammaa dhimmi maallaqaa sammuu namoota baayâ€™ee maraachisaa fi dhiphisaa kan jiruudha. Gara tokkoon hoji-dhabdummaan baayâ€™achuuun yaaddoo fi rakkinnaaaf kan nama saaxilaa jiru yommuu taâ€™u gara biraatin immoo maallaqni warroota dureeyyi biratti baayâ€™achuuun ibidda dhiphinnaa isaanitti qabsiisa jira. Kabajamtoota barruu tana dubbisaa jirtan, tarii baayâ€™een keessan maallaqa argachuuf oli gadi jettu. Akkamitti maallaqa argachuu dandaâ€™aa? Jechuun halkanii guyyaa yaaddaâ€™u dandeessu. Keessattu, warroota yeroo ammaa Saaâ€™ud Arabiyaan ariite gara biyyaa galchite, yaaddo cimaa keessa jiru. Yaaddoo fi dhiphinna isaanii Rabbiin isaan irraa haa kaasu jechuun gara barruu teenyatti ceena.

Dhimmi maallaqaa dhimma nama baayâ€™ee dhiphisaa jiru waan taâ€™eef torbaan baayâ€™eef In sha Allaah balâ€™innaan kan ilaallu taâ€™a. In sha Allaah kitaaba â€œFive Pillars of Prosperity- Essentails of Faith-Based Wealth Building (Utubaalee shanan Badhaadhinnaa- Amantii Hundee godhachuuun Karaa barbaachiso Qabeenya itti ijaaran) fi kitaabban biroo fayyadamuun hanga dandaâ€™ameen waliin ilaalla. Abbaan kitaabaa utubaalee shan maallaqa itti argatanii fi diinagde itti ijaaran shan lafa kaaâ€™e jira. Isaanis: Earning (Argachuu), Saving (Qusachuu), Investing (Maallaqa wanta buâ€™aa argamsiisu irra oolchu), Spending (Baasu ykn itti fayyadamuu) fi Giving (Kennu)dha. In sha Allah gargaarsa Rabbitiin kanniin hundaa gabaabbinaan tokkon tokkoon ilaalla. Harâ€™a Earning (Argachuu) irraa mee haa jalqabnu.

UTUBAA TOKKOFFAA: EARNING (ARGACHUU)

Mata duree kanatti osoo hin seenin duratti barreessan kitaaba akka seensatti tuqaalee ijoo taâ€™an Afur kaasee jira. Isaanis, liqii (idaa) irraa dheessu, Ribaa (dhala) hundemaa dhiisu, fedhii fi wantoota maatii barbaachisan miseensa maatitiif guutu fi hawaasa gargaaru. Dhugumatti, liqiin kan nama maraachisuu fi rakkinnaa baayâ€™etti kan nama galchuudha. Namni hanga dandaâ€™ameen liqii irraa dheessu qaba. Yoo rakkoon cimaan isa qunname malee wanta dabalataa guuttachuuuf fakkeenyaf kan akka konkolataa bituuf liqitti seenu hin qabu. Ribaa (dhala) nyaachu fi nyaachisun wanta Islaama keessatti guutumaan guututti dhowwameedha. Akka lugaa Arabiffaatti Riba jechuun dabalata, hortee, guddinna, amaariffaan immoo araaxaa isa jedhamuudha. Karaa shariâ€™aatin ribaa jechuun dhala ykn namni liqeefataan nama isaa liqeessuf maallaqa haadho waliin maallaqa dabalataa kennuudha, yeroo liqii san itti deebisu waan tursiiseef. Fakkeenyaf, liqeessan liqeefataaf qarshii 1000 jiâ€™a lama keessatti deebisu qabda. Taâ€™uu baannan jiâ€™a lama yoo dabarsite 1200 kafalta yoo jedhen kuni Ribaa (dhala) 200 dabalata waan taateef. Namni ribaan daldala daldaalu, daldalli isaa barakaa hin argatu. Qabeenyi inni argatu sun ibidda dhiphinnaa itti qabsiisa. Guyyaa tokko qabeenyi sunis jalaa barbadaâ€™a. Akkuma Rabbiin (Subhaanahu wa taâ€™aala) jedhe:

USUZU U'ØUZU, U•U±U,, U, U'UZU‡U•U±U,, Ø±U'U•Ø•UZU^U°Ø§UY U'UZUSU•Ø±U'Ø•U•U%
Ù±Ù,, ØµÙ'ÙZØ•ÙZÙ, ÙZÙ^Ø^aÙ•Ù—Ù^ÙZÙ±Ù,, Ù, U'ÙZU‡Ù•Ù, ÙZØÙÙSÙ•ØÙ•Ø•Ù'Ù•ÙfÙ•
Ù,, U'UZÙfÙZÙ•Ù'ÙZØ§Ø±Ù•Ø‡ÙZØ«Ù•ÙSÙÙ•

â€œRabbiin dhala [keessaa barakaa] ni haaqa; sadaqaa immoo ni guddisa. Rabbiin warraa akkaan kafaraa, dillaawa hundaa hin jaallatu.â€ Suuraa Al-Baqaraa 2:276

Kanaafu, namni jirenya keessatti badhaadhinna fi barakaa barbaadu, carraaqqi maallaqa argachuu keessatti ribaa (dhala) irraa of eegu qaba. Badhaadhinna galmaan gahuuf tuqaan dagatamuu hin qabne maatii fi hawaasa ofii gargaarudha. Tarii sababni maallaqa itti argachuuf carraaqnu keessaa tokko maatii keenya itti gargaarufi. Garuu maatii yommuu jennu niiti fi ijjoolle irratti kan daangeefame taâ€™uu hin qabu. Haadha abbaa fi firoota dhiyoo kan akka obboleessaa fi obboleetti kan of keessatti hammate taâ€™uu qaba. Akkasumas, maallaqa arganne garaa keenya qofatti kan fixnu osoo hin taâ€™in hawaasa keenya kan ittiin gargaarru taâ€™uu qaba. Kanaafi, iccitiin badhaadhinnaa fi misooma itti argatan keessaa tokko hariiro firummaa sufuu ykn eegudha. Ergamaan Rabbii (Nageenyi fi rahmanni Rabbii isaan irratti haa jiraatu) akkana jedhu:

”Namni sooranni (rizqiin) isaa akka balattuu fi umriin isaa akka dheeratu barbaade, hariiroo firummaa haa sufu (eegu).” (Sahih Al-Bukhaari)

Kanniin akka haal-duretti qabachuun amma maloota maallaqa ittiin argatan ilaalla. Napoleon Hill kitaaba isaa â€œThink and Grow Richâ€ jedhu keessatti tarkaafilee maallaqa itti argatan 6 kaase jira. Isaaniis:

1ffaa: maallaqa hangamii akka argachuu feetu sammuu kee keessatti murteessi. Maallaqa baayee barbaada jechuun gahaa miti. Hanga isaa murteessi.

2ffaa: Maallaqa murteessite harkatti galfachuuf wanta niyyatte (yaadde) murteessi. Jecha biraatin maallaqa san argachuuf wanta hojjachuu qabdu itti yaadi.

3ffaa: Maallaqa barbaadde san argachuuf Guyyaa Murtaaâ€™a lafa kaaâ€™i. (Akkana gochuun kee cimte akka hojjattu si taasisa.)

4ffaaj: Fedhii kee galmaan gahuuf karoora baasi. Karoora kanas siritti erga itti yaadde booda takkamaan jalqabi.

5ffaa: maallaqa hangamii argachuu akka barbaadde, yeroo maallaqa itti argachuu feete, maal hojjatte maallaqa argachuu akka qabduu fi karoora kee waraqaa irratti jecha ifaatin barreessi.

6ffaa: Wanta barreessite kana sagalee olkaasi dubbisi. Yeroo dubbistu kana maallaqa san fedhii Rabbitiin argachuu akka dandeessu of amansiisi. (In sha Allah nan argadha jedhi).

Kana hundaa galmaan gahuuf FEDHII barbaachisa. Fedhii yoo jennu immoo haafayuu osoo hin taâ€™in hanga nama gahu argachuuf tattaafachuudha. Tarkaanfilee armaan olii keessaa tarkaanfin rakkisaan tarkaanfi lamaffaadha. â€œAkkamitti maallaqa argachuuf dandaâ€™a?â€• Robert Kiyosaki kitaaba isaa â€œRich Dad and Poor Dadâ€• jedhu keessatti, maallaqa argachuuf buqqee mataa keeti fayyadami (Use your Head) jedha. Wanta hojjachu barbaadde takkaa yaadi. Teknolojii fi industriwaaan yeroo ammaa arginu kunniin sababni argamiinsa isaanii â€œYAADAAâ€• nama tokkooti ykn muraasati. Wanta hojjachuu qaban ni yaadu ergasii hojii irra oolchu. Wanta yaanne kana hojii irra oolchuf beekumsa nu barbaachisa. Sababni isaas, wanta yaanne san galmaan akka geennuf beekumsi sababa nuuf taâ€™a. Garuu beekumsa maallaqa itti argannu akkamii nu barbaachisaa? Kitaabota fi seeminaarota waaâ€™ee maallaqa barsiisan dubbisuu fi irratti argamuun beekumsa funaanun ni dandaâ€™ama. Namoonni gariin waaâ€™ee daldala ilaachise barnoonni yommuu kennamu â€“Yeroo kiyya gubuu hin barbaaduâ€™ jechuun waltajjii kana irratti hin argaman. Akkasumas, kitaaba dubbisuu fedhii hin qaban.

Karaalee maallaqni itti argaman keessaa; Qaxaramuu, hojii mataa ofii uumu, Gareen waligalanii daldala daldaalu fi kkf hojjachuun ni dandaâ€™ama.

Nashaaxaa (Passion), Dandeetti waa uumu (Creativity) fi Nama maallaqa oomishuu taâ€™uu (Entrepreneur)

Namni wanta argachuu barbaadu san fedhii cimaan (nashaaxan) guuttame wanta argachuu barbaadu saniif karaa sirriin yoo carraaqe fi gargaarsa Rabbirraa barbaade, wanta san ni argata. Kufaati yeroo gabaaba fi gufuwan karatti isa qunnamaniif harka hin kennu. Wanta tokko hojjachuu erga yaadde fi qoratte booda hanga galmaan geessu hin dhiisin. Yeroo jalqabaatif namtichi Ampuuli iftu tana argate, Thomas Edison, siâ€™a 999 yaalun 1000ffaa irratti ampuuli iftu argate. Wanta jalqabaaf yaadde kufuu dandaâ€™a. Garuu kufaati kanaaf harka hin kenniin. Malaa fi karoora adda addaatti fayyadamuun irra deddeebiâ€™i yaali. Hin kufa jette sodaachun duubatti hin rincicin.

Karaa maallaqa itti oomishan bira Dandeetti Rabbiin nama kennetti fayyadamuun maallaqa oomishudha. Dandeetti kanniin keessaa beekumsaa fi humna qabanitti fayyadamuudha. Nama maallaqa oomishu ykn dhaaba hogganu (Entrepreneur) taâ€™uuuf barreessan kitaaba jalqaba irratti eerre qabxilee armaan gadii lafa kaaâ€™a.

1.Gocha ykn hojii akkami irratti dandeetti qabdaa? 2.Nashaaxan (fedhiin cimaan) kee eessa jiraa? Maal hojjachuu feetaa?

3.Eessarrraa kaâ€™uu barbaaddaa? (Muxannoo, qabeenya (resourse), qunnamtii akkamii qabdaa?)

4.Oomisha ykn tajaajila akkami kennuu barbaadda? Eenyuf?

5.Namoonni oomisha ykn tajaajila kana ni barbaadu? 6.Waaâ€™ee kanaa ilaachise qorannoonti ati adeemsifte ni jiraa?

7.Kutannoonti kee hangamii? (Tarkaanfi hangami fudhatte? Qorannoonti wayii adeemsiftee?)

8.Kana gochuuf kakkaâ€™uumsi kee maalii?

Gaafilee kana fi kan kana fakkaatan of gaafachun namni tokko karaalee maallaqa itti oomisha barbaadachu dandaâ€™a. Ammas barreessan kitaabaa M.Yaqub wanta itti dabalu qaba. Karaan biraan maallaqa itti oomishan mala SWOT qorachuudha. Malli kunis Jabinna (Strength) fi Dadhabbinna (Weakness) ofii qorachuu, Carraa (Opportunity) jiruu ilaalu fi wantoota Sodaachisaa (Threat) (fakkenyaf, hanqinna muxannoo fi kaapitala fi kkf qabaachu, dorgommiin baayâ€™achuu) fi kan kana fakkaatan qorachuu fi hojii irra oolchuf tattafachun gara maallaqa oomishutti tarkaanfachun ni dandaâ€™ama. Gabaabumatti jabinna qabdu jabeessun, dadhabinna fi wanta nama sodaachisan hambisuuf carraaqu fi carraa argametti fayyadamuu gara fuunduratti tarkaanfachuu ni dandaâ€™ama. In sha Allah torbaan â€œAmaloota Milkaâ€™inna Saddeetâ€¢edhuun hanga wal arginutti assalamu aleykum wa rahmatullahi wa barakaatuh.

Kitaabban wabii: ^**Five Pillars of Prosperity**- Essentails of Faith-Based Wealth Building- Dr. M.Yaqub Mirza- fuula 10-13 ^**Think and Grow Rich**- Napolien Hills- fuula 35-36

Barruu Tana Irraa Maal Hubatte?

â€™Furtuwwan Dinagdee itti ijaaran shanan: Argachu, Qusachu, Maallaqa wanta buâ€™aa argamsiisu irra oolchu (Investing), Maallaqatti fayyadamuu (Spending), Kenu (Giving)

â€™Haal-duree badhaadhinnaa fi misooma itti argatan keessaa liqii fi idaa irraa dheessu, Ribaa fi nama gowwoomsu dhiisu, maati fi hawaasa ofii gargaaru, sadaqaa kenu fi Rabbiin sodaachudha.

â€™Tarkaanfileen maallaqa itti argatan jahan: maallaqa hangami argachu akka feetu murteessu, akkamitti akka argachu qabdu mala dhayu fi hojjachuu, karoora baasu, yeroo itti argachu qabdu murteessu, wantoota armaan oli waraaqa irratti barreessu fi wanta barreesan irra deddeebiâ€™ani dubbisuu.

â€™YAANNIâ€¢kaâ€™uumsa badhaadhinnaati. Jalqaba wanta hojjachuu qabdu sirritti gadi taaâ€™i itti yaadi. Ergasi yaada kana gara KAROORATTI dabarsi. Karoora immoo gara hojitti jijiri.

â€™Namni wanta gaarii argachu barbaadef fedhii cimaan yoo kaâ€™ee fi Rabbiin irratti hirkate, kufaati yeroo gabaabatii fi gufuwwaan isa qunnamaniif harka hin kenu. Hanga dhumaatti ni carraaqaa.

â€™Wanta addaa namootaf dhiyeessu barbaaddu, baayâ€™inna namoota wanta san barbaadanii fi dhiibban (buâ€™aan, barbaachisummaan) wanta ati dhiyeessitu hangam namoota irratti akka fidu qorachuun maallaqa oomishuuf carraaqu dandeessa.â€¢ M.Yaaqub Mirza-fuula 6

Date Created

August 27, 2017

Author

admin